

Vastuullisen yritystoiminnan kehittäminen -opas

Veera Asikainen

2021 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Vastuullisen yritystoiminnan kehittäminen -opas

Veera Asikainen
Tradenomi (AMK)
Opinnäytetyö
Lokakuu, 2021

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli koota opas, jonka avulla voidaan kehittää yritystoimintaa vastuullisempaan suuntaan. Tavoitteena oli selvittää vastuullisuuden tarkoitusta yritystoiminnassa, mitä hyötyjä se tuo yritykselle sekä kuinka yritystoimintaa voidaan kehittää vastuullisemmaksi. Työssä hyödynnettiin tutkimuksellista menetelmää, käyttäen jo olemassa olevaa teoria aineistoa sekä tutkimusaineistoa.

Vastuullisuuden kolme osa-aluetta ovat sosiaalinen vastuu, ympäristöllinen vastuu ja taloudellinen vastuu. Näistä koostuu vastuullinen yritystoiminta. Kolme osa-aluetta antaa yritykselle kokonaisvaltaisen kuvan siitä, missä asioissa yrityksessä jo toimitaan vastuullisesti ja mitä pitäisi vielä kehittää. Vastuulliseen toimintaan vaikuttaa yrityksen oman tahdon lisäksi myös lainsäädäntö. Laissa vaaditut toiminnot pakottavat yrityksiä kehittämään toimintaansa vastuullisemmaksi, mutta ulkoisten sekä sisäisten sidosryhmien odotukset ovat usein sitäkin korkeammalla. Vastuullisuuden kehittäminen yritystoiminnassa antaa mahdollisuuksia menestyä, luoda kilpailukykyä ja tuoda luotettavuutta yritykselle.

Tutkittiin erilaisia jo olemassa olevia tutkimuksia, joiden avulla saadaan teoreettista pohjaa vastuullisuuden tuomille hyödyille yritystoiminnassa. Tutkimukset käsittelivät vastuullisuuden kolmea osa-aluetta, joista kullekin osa-alueelle löydettiin positiivisia tutkimustuloksia.

Työn tuloksena saatiin koottua kattava tietoperusta vastuullisen yritystoiminnan kehittämiseksi. Tietoperustan ja kehityssuunnitelman avulla yritys voi aloittaa tai jatkaa vastuullisuuden kehittämistä toiminnassaan.

Veera Asikainen

Guide to Developing a Responsible Business

Year

2021

Pages

27

The purpose of this thesis was to string together a guide that can be used to develop business in a more responsible direction. The aim of this bachelor's thesis was to examine the meaning of responsibility in business operations, what benefits it brings to the company and how business operations can be developed to be more responsible. The research method was using the already existing theory material as well as the research material.

The three areas of responsibility are social responsibility, environmental responsibility, and financial responsibility. These consist of responsible business. The three areas give the company a comprehensive picture of what is already being done responsibly in the company and what should be further developed. In addition to the company's own will, responsible operations are also affected by legislation. The functions required by law force companies to develop their operations more responsibly, but the expectations of external and internal stakeholders are often even higher. Developing responsibility in business provides opportunities for success, creating competitiveness and bringing reliability to the company.

Various existing studies were examined to prove the benefits of responsibility for business. The studies addressed three areas of responsibility, each of which was found to have positive research results.

As a result of the thesis, a comprehensive knowledge base for the development of responsible business was gathered. With the help of the knowledge base and development plan, the company can start or continue to develop responsibility in its operations.

Keywords: Responsibility, business, social responsibility, environmental responsibility, financial responsibility

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Työn rakenne.....	7
1.2	Työn tavoitteet ja toteutus.....	7
2	Vastuullisuuden määrittäminen	8
2.1	Lainsäädäntö	9
2.2	Tutkimukset	11
2.3	Vastuullisuuden tuomat hyödyt	14
3	Vastuullisuuden kolme osa-aluetta	15
3.1	Sosiaalinen vastuu.....	16
3.2	Taloudellinen vastuu.....	18
3.3	Ympäristövastuu	19
4	Vastuullisuuden kehityssuunnitelma	20
5	Kehityssuunnitelman toteutus	22
6	Yhteenveto ja Pohdinta.....	23
	Lähteet	24
	Kuviot	27

1 Johdanto

Vastuullisuus tulee vuosi vuodelta tärkeämmäksi aiheeksi yritystoiminnassa ja sen kehittämisessä. Yrityksiltä on jo vuosien ajan vaadittu vastuullisia tekoja, mutta kilpailukyvyyn saavuttamiseksi ja ylläpitämiseksi, yritysten on tehtävä enemmän vastuullisia ratkaisuja vapaaehtoisesti. Vastuullisuus määräytyy yrityksen koon, ympäristön ja tärkeimpien sidosryhmien mukaan, jonka takia vastuulliset ratkaisut eivät mene tietyn kaavan mukaan. Yrityksen vastuullisuus toiminta määräytyy osaksi myös lainsäädännön mukaan. Lainsäädäntö on osaksi tällä hetkellä Suomessa vapaaehtoista, mutta yrityksen menestyksen kannalta on suotavaa toimia vähintään vapaaehtoisten ohjeiden mukaan. Vastuullisen toiminnan kehittämiseen tarvitaan resursseja ja tavoitteita. Näitä täytyy pohtia koko yrityksen henkilöstön kanssa ja kuulla kaikkien näkökulmia ja odotuksia. Vastuullisuus ei saa jäädä vain ajatteluksi ja keskusteluksi. On tehtävä päätöksiä ja viedä ne toimintaan. Parhaaksi olisi, jos yritys saisi vietyä vastuullisuuden mahdollisimman pian osaksi strategiaa. Näin se pysyy ja kehittyy kaiken muun liiketoiminnan mukana.

Tässä opinnäytetyössä käsitellään vastuullisuutta yritystoiminnassa, sen hyötyjä sekä kehittämistä. Opinnäytetyössä käytetään termejä yritysvastuu, vastuullinen yritystoiminta, kestävä yritystoiminta. Kaikki nämä termit tarkoittavat samaa asiaa, jonka takia olen pyrkinyt painottamaan termin vastuullisuus käyttöä. Työssä katsotaan vastuullisuutta kolmen osa-alueen näkökulmasta. Vastuullisuuden kolmeen osa-alueeseen kuuluu sosiaalinen vastuu, ympäristöllinen vastuu ja taloudellinen vastuu. Yhdessä kaikki nämä koostavat vastuullisen yritystoiminnan. Kolmen osa-alueen avulla saadaan kokonaisvaltainen näkemys siitä, mitä vastuullisuus on ja miten sitä tulisi kehittää. Jokainen osa-alue vaikuttaa yrityksen vastuulliseen toimintaan eri tavalla, mutta usein yhden osa-alueen kehittäminen vaikuttaa taas toiseen osa-alueeseen, jolloin kaikkia usein lähdetään kehittämään yhtä aikaa.

Leo Stranius (2019) kertoo artikkelissaan, että lainsäädännön asettamien vaatimusten täyttäminen ei enää vastaa sidosryhmien odotuksiin vastuullisesta yritystoiminnasta. Vastuullisuuden odotetaan olevan osa strategista liiketoimintaa. Onnistumisen eteen täytyy tehdä asioita säännöllisesti sekä tuoda organisaatioon innostusta ja motivaatiota sen tekemiseen.

1.1 Työn rakenne

Työssä ensimmäisenä käsitellään vastuullisuuden määritelmää. Vastuullisuus on laaja aihealue, jonka vuoksi olen valinnut käsiteltäväksi aiheeksi vastuullisuuden kolme osa-aluetta. Tästä aiheesta saa hyvän ja laajan kuvan vastuullisesta yritystoiminnasta. Määrittelyssä kuvataan näiden osa-alueiden tarkoitusta yritystoiminnassa. Tämän jälkeen käsitellään vastuullisen toiminnan kulmakiviä. Ensimmäisenä kerrotaan tutkimuksista, joita on tehty vastuullisuuden kehittämiseksi. Usein tutkimuksissa mitataan sosiaaliseen vastuuseen kuuluvaa työhyvinvointia. Tutkimuksia on kerätty jokaisesta kolmesta osa-alueesta, jotta saadaan teoreettista pohjaa niiden tuomille hyödyille. Toisena kuvataan lainsäädännön merkitystä vastuullisessa toiminnassa. Se on yksi asia, joka pakottaa yrityksiä toimimaan vastuullisesti, mutta aina se ei riitä. Ulkoiset sekä sisäiset sidosryhmät nostavat odotuksiaan yrityksiä kohtaan vuosi vuodelta korkeammaksi, yli lainsäädännön. Viimeisessä kappaleessa tuodaan esille vastuullisuuden tuomia hyötyjä yritystoiminnalle. Jokainen eri vastuullisuuden osa-alue tuo omalla tavallaan hyötyjä yritykselle ja yritys voi muun muassa aloittaa tai jatkaa toiminnan kehittämistä. Tämän kappaleen avulla yritys saa konkreettista kuvaa hyödyistä, jotka voivat auttaa yritystä vastuullisuuden kehittämisessä kehitys- ja toteutussuunnitelman avulla.

1.2 Työn tavoitteet ja toteutus

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia miten vastuullisuuden kolme osa-aluetta vaikuttaa yritystoimintaan ja miten sitä voidaan kehittää. Tämän opinnäytetyön avulla yritys voi joko aloittaa tai jatkaa vastuullisuuden kehitystyötä. Työssä selvitettiin vastuullisuuden positiivisia hyötyjä yritystoiminnalle nyt ja tulevaisuudessa erilaisten tutkimuksien avulla. Tutkimuksia on vielä vähän, mutta vastuullisuuden tullessa yrityksille tutummaksi ja tärkeämmäksi, voidaan niitä alkaa myös tutkimaan laajemmin. Työ toteutettiin tutkimuksellisenä opinnäytetyönä. Aineisto on kerätty jo olemassa olevasta kirjallisuudesta ja artikkeleista sekä tutkimuksista.

2 Vastuullisuuden määrittäminen

Lähtökohta vastuulliselle liiketoiminnalle on ajatus, siitä, että yrityksellä on muitakin velvoitteita ja tehtäviä yhteiskunnassa kuin yrityksen voiton maksimointi. Vastuullisesti kehittyvä liiketoiminta määrittelee itselleen parhaan kokonaisuuden kehittää ympäristö-, sosiaalista- ja taloudellista vastuuta yhdessä sidosryhmien kanssa. Kun näitä lähdetään kehittämään ja johtamaan pitkäjänteisesti ja johdonmukaisesti, toteutus tukee liiketoimintaa. Kokonaisuus määritellään aina yrityskohtaisesti, koska siihen vaikuttaa yrityksen toiminnan luonne ja toiminta ympäristö, mutta perusta syntyy aina näkökulmasta, joka yhdistää ympäristölliset, sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset. (Viitala 2013, 348.)

Termi kestävä kehitys on julkaistu Brundtlandin komitean tahdosta vuonna 1987. Kehityksellä pyritään ylläpitämään hyvinvointia ja luonnonvaroja niiden yritysten toimesta, jotka omalla toiminnallaan vaikuttavat niihin tänä päivänä ja tulevaisuudessa. Yrityksen tulee tehdä vastuullisista teoista arkipäiväisiä, jolloin se pystyy edistämään omalla toiminnallaan luonnon sekä ihmisten hyvinvointia. Tämän avulla voidaan luoda kestävyuden kannalta huomattavaa lisäarvoa yhteiskuntaan. (Harmaala, Jallinoja 2012, 15,16.)

Elinkeino keskusliitto kuvaa omia vastuullisia tavoitteitaan seuraavan laisesti: Vastuullisesti toimiville yrityksille ominta on menestyvä ja eloisa yritystoiminta, jonka avulla he vaikuttavat positiivisesti yhteiskuntaa. (Elinkeino keskusliitto, vastuullisuus).

Yrttimaa, R, 2020 antaa esimerkin vastuullisesti toimivasta yritystoiminnasta. Itse yrittäjälle vastuullisuudesta voi olla hyötyä tekemällä pieniä arjen asioita, esimerkiksi kierrätys toimistolla. Vakaalla pohjalla taloudellisesti yritys voi parantaa työllistymistä, työhyvinvointia ja tukea ulkoisten sidosryhmien palveluita kehittämällä niitä. Olemalla luottamuksen arvoinen työnantaja, on myös yksi tärkeä vastuullinen teko. (Yrttimaa 2020.)

2.1 Lainsäädäntö

Ympäristölainsäädäntö on lisääntynyt 90-luvun lopulla sekä 2000-luvun alussa, jolloin se on ollut yksi merkittävämpiä vastuullisuuden aloittajia yritystoiminnassa. Suomessa ympäristölainsäädäntö liittyy yritystoimintaan ja sen tuotantoon tai yrityksen valmistamiin tuotteisiin ja palveluihin. Vastuullisesti toimivassa yrityksessä on omat haasteensa kansallisten lainsäädäntöjen kanssa, koska niissä voi olla merkittävästi erilaisia vaatimuksia. EU:n asettama REACH-kemikaaliasetuksessa on vaatimuksena muun muassa tehdä yhteistyötä asiakkaiden kanssa. Kemikaaliasetuksessa on määrätty, että kemikaalin tuottajalla on velvollisuus jakaa kemikaalin käyttämistä koskevia tietoja, jotta kemikaalin käyttö asiakkaalla sujuu turvallisesti. Asiakkaan on myös kerrottava tuottajalle, kuinka yritys tulee käyttämään kemikaalia. Asiakkaat usein vaativat tuottajalta viranomaisvaatimuksia enemmän, jonka myötä lakisääteisten vaatimuksien noudattaminen täyttyy helposti.

Suomi on hyvinvointivaltio, jonka myötä Suomessa on paljon työntekijää ja työnantajaa sekä yrityksen koko henkilöstöä koskevia työlainsäädäntöjä. Tämän tarkoituksena on antaa turvaa henkilöstön oikeudenmukaiseen kohteluun työelämässä. Keskeisiä henkilöstöön kohdistuvia lakeja ovat muun muassa vuosilomalaki, työaikalaki, työsopimuslaki ja työterveyslaki. Näistä kaksi on noussut merkittävästi 2000-luvulla puheen aiheeksi. Nämä ovat, syrjinnän ennaltaehkäisy ja tasa-arvo sekä henkilöstövähennykset. Suomessa on aloitettu kehittämään miesten ja naisten välillä olevaa tasa-arvoa omalla lainsäädännöllä 1980-luvulla, jonka mukaan avoimia työpaikkoja pitää tarjota ja antaa miehille, että naisille ja molemmille on annettava mahdollisuus työ- ja perhe-elämään. Maahanmuutto on lisääntynyt ja sen myötä tasa-arvoista kohtelua on vaadittu yrityksiltä entistä enemmän. Syrjintä työelämässä tarkoittaa esimerkiksi tapauksia, joissa ihminen saa huonompaa kohtelua hänen henkilökohtaisen piirteensä takia. 2010-luvulla tapahtunut kansainvälistyminen on aiheuttanut henkilöstövähennyksiä. Henkilöstöä koskevissa muutoksissa tilanteissa pitää pyrkiä noudattamaan yhteistoiminnan lakia. Kyseinen laki vaatii yritystä viestimään henkilöstön edustajien kanssa muun muassa yrityksen lopettamisesta tai sen siirtymisestä sekä periaatteista, jotka liittyvät ulkopuolisen työvoiman käyttöön. Yritystoiminnan siirtyminen voi tapahtua esimerkiksi toiselle paikkakunnalle, se on ollut yksi isoin haastekijä teollisuuden toimialalla luvulta 2000 lähtien. Yrityksen maine voi olla vaarassa, mikäli muutos on suoritettu kehnosti. Yritystoiminnan sulkeminen tai osa sulkeminen voi aiheuttaa irtisanomisia, mutta vastuullisesti toimiva yritys voi kuitenkin antaa tukea henkilöille, jotka ovat menettäneet työnsä esimerkiksi rahallisilla tukipaketeilla. (Harmaala, Jallinoja 2012, luku 1.3)

Taloudellisen vastuun lainsäädäntöjä ovat muun muassa tilinpäätösdirektiivi ja kirjanpitolainsäädäntö. Vuonna 2018 tehdyssä artikkelissa kerrotaan, että vuoden 2018 aikana isoilta yrityksiltä on ensimmäistä kertaa vaadittu taloudellisten tietojen lisäksi muitakin tietoja toimintakertomukseen. Kun yritys vastuun tietoja tuodaan osaksi taloudellista raportointia, esimerkiksi

osaksi sijoituspäätöksiä ja taloudellista suunnittelua, voi raportoinnin käytännöt muuttua merkittävästi laajemmaksi kokonaisuudeksi. Uudistuvat raportointivaatimukset velvoittavat yrityksen jäseniltä enemmän tietämystä liiketoiminnasta ja sen vaikutuksista. Yritysvastuuseen panostamalla voidaan kehittää yrityksen arvostusta, brändiä ja työnantaja mainetta. (Nokkaja 2018).

Vuonna 2020 tehdyssä oikeudellisessa selvityksessä yritysvastuulaista on saatu selville, että yritystoiminnalla on paljon hyviä vaikutuksia yhteiskuntaan, mutta maailmalla on noussut myös paljon keskustelua yritystoiminnasta aiheutuvista haitallisista vaikutuksista ja niiden ennaltaehkäisemisestä. Lähtökohtaisesti vastuu ihmisoikeuksista ja vastuu ympäristön huolehtimisesta hoitaa valtio. Heidän vastuunsa on kehittää ja toteuttaa lakeja, jotka ohjaavat yritysten vastuutoimintaan. Ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevat riskit kasvavat merkittävästi, kun yritys toimii globaalisti. Etenkin tilanteessa, jossa tuotantotoiminta toimii maassa, jossa lainsäädäntö ei ole tarpeeksi laaja suojataakseen ympäristöä sekä työntekijöitä. Monikansallisen yritystoiminnan sääntelyn aukkoja voidaan täydentää tarjoamalla yritykselle ohjeistusta vapaaehtoiseen vastuulliseen toimintaan. Yleisimmät ohjeistukset ovat YK:n määrittämät periaatteet ja OECD:n toimintaohjeet. Kyseisten ohjeiden tarkoitus on luoda yrityksille ohjeistus auttamaan heitä kehittämään ja tunnistamaan mahdollisia riskejä ja haitallisia vaikutuksia toiminnassaan. Yrityksen saadessa näitä ohjeita, heidän toimintansa jollain tapaa aiheuttaa haitallisia vaikutuksia yhteiskuntaan ja heidän tarvitsee tehdä muutoksia toimintaan. Ohjeista on otettu myös palasia, joista on luotu vaatimuksia kansalliseen lainsäädäntöön. Toistaiseksi näissä lainsäädännön vaatimuksissa on kyse erityisesti riski alttiista toimialoista ja yrityksistä. Keväällä on julkaistu Euroopan komission pyytämä selvitys, jossa pohdittiin mahdollisuuksista huolellisuuden kehityksestä EU-tasolla. Monissa EU:n jäsenmaissa on startattu aloitteita, joiden avulla voidaan selvittää huolellisuuteen liittyviä lainsäädäntöjä. (Helminen, Alenius, Walta, Donner 2020.)

Vuonna 2011 on perustettu yrityksiin ja ihmisoikeuksiin liittyvät periaatteet. Sen jälkeen useat eri tahot muun muassa parlamentaarikkoja, yrityksiä, sijoittajia ja järjestöjä ovat asettaneet odotuksia yritysvastuulain perustamiselle. Yritysvastuulainsäätelystä on järjestetty viimeisin keskustelu 26.8.2021 Turun Eurooppa-foorumissa. Tällä hetkellä odotetaan EU:n komission esitystä yritysvastuulaista, jonka on tarkoitus olla 27.10.2021. (Hakkarainen 2021.)

Björkqvist (2021) kertoo artikkelissaan, että tällä hetkellä useat yritykset ovat ottaneet huomioon ihmisoikeusvaikutukset omassa toiminnassaan, mutta tämä päätös pohjautuu vielä hyvin pitkälti yrityksen omaan tahtoon. Suomi on kuitenkin päättänyt olla osana YK:n periaatteisiin, jotka nojautuvat yritystoimintaan ja ihmisoikeuksiin. Hakkarainen (2021) mukaan vuoden 2021 maaliskuussa Euroopan parlamentti on hyväksynyt päätöslauselman, joka koskee yritysvastuulakia. Päätöslauselmassa kerrotaan muun muassa, että yritysvastuulaki kuuluu jokaiselle toimialalle sekä sitä sovelletaan kaikenkokoisiin yrityksiin. Yritysvastuulakiin sisältyy ympäristön suojelua, ihmisoikeuksien noudattamista sekä hyviä hallintotapoja.

2.2 Tutkimukset

FIBS tutkimus

FIBS:in yritysvastuu tutkimus antaa laajan kokonaiskuvan keskisuurten ja suurten yritysten vastuullisuustoiminnan haasteista, käytännöistä sekä tulevaisuudesta. (Yritysvastuu 2018 -tiivistelmä.)

Yritystoiminnan menestykseen vaikuttava FIBS ry:n tekemä tutkimus tutkii vastuullisuuden mittaamista asiakas- ja työtyytyväisyydellä. Tutkimuksen on toteuttanut T-media FIBS:in toimeksiannosta, jossa on ollut mukana 185 johtajaa ja asiantuntijaa. Tutkimus on tehty vuonna 2018. Tutkimuksen tuloksessa on mainittu, että yritysvastuu on merkittävästi muuttunut hyväntekeväisyydestä yritystoiminnan ytimeen. Tämän on mahdollistanut kuluttajat, sijoittajat sekä muut yrityksen sidosryhmät. Vastuulliset palvelut ja tuotteet ovat saaneet paljon enemmän kysyntää vuosi vuodelta. Näitä tuloksia ovat saavuttaneet ne yritykset, jotka ovat systemaattisesti panostaneet vastuullisuuteen. Tutkimuksessa kerrotaan, että yritykset pystyvät seuraamaan tavoitteita vastuullisuudesta erityisesti tyytyväisyysmittareiden avulla. Tutkimuksen tuloksissa ilmenee, että yritykset suosivat asiakas- ja työtyytyväisyys mittareita vastuullisuuden mittaamisessa ja seuraamisessa. Kyselyyn vastanneista yrityksistä 73 % on sitä mieltä, että he ottavat huomioon vastuullisuuden omassa toiminnassaan. 85 % vastanneista yrityksistä on sitä mieltä, että heillä on laaja eettinen toiminta ohjeistus ja vuoden 2017 tutkimuksessa tämä kyseinen luku oli 65 %. Yrityksistä 81 % on vastannut, että vastuullisuudesta koituvat hyödyt liiketoiminnalle ovat laajempia kuin resurssit, joita siihen käytetään. (Koskenranta 2018.)

Tutkimukseen osallistunut Kaisa Hietala on reagoinut ihmettelevästi tutkimuksen tulokseen, jonka mukaan yrityksiä on vaikea sisällyttää kestävä kehitys strategiaan. Kaisan kommentti kyseiseen tulokseen: ”Jos haaste ei ole siinä, että ylin johto ei ole sitoutunut eikä kustannuksakaan eikä osaaminenkaan ole haaste. Miten se haaste voi olla, että me yritykset emme saa vietyä näitä asioita strategiaan.” Kaisan kehitys idea haasteeseen kuuluu näin: ”Nyt pitää miettiä, pitäisikö yksinkertaistaa, pitäisikö mennä pienin askelin eteenpäin, Edetä ns. inside out, eikä outside in, eli aloittaa siitä, mitä vastuullisuus tuo meidän yrityksellemme ja mitä se meille tarkoittaa.” (Koskenranta 2018.)

Suomalaisen Työn Liiton tutkimus

Tutkimus on koottu käyttäen aineistoa Suomalaisen Työn Liiton Nuoret, työ ja kuluttaminen - tutkimusta, joka on valmistunut vuonna 2019 ja Taloustutkimuksen valmistamaa kyselytutkimusta, joka on tehty lokakuussa 2018. Tutkimukseen vastanneita oli kokonaisuudessaan 2149 ja ikäluokka oli 15-79-vuotiaat. Tutkimuksessa esitettyjen väittämien vastaus asteikko oli kaikissa suurimmillaan kohdassa 3 ”olen jokseenkin samaa mieltä”. Vastaus asteikko on mitattu neljällä eri vastaus vaihtoehdolla:

1. Olen täysin eri mieltä
2. Olen jokseenkin eri mieltä
3. Olen jokseenkin samaa mieltä
4. Olen täysin samaa mieltä

Väittämät, joihin vastaajat ovat vastanneet yllä olevien vaihtoehtojen pohjalta:

1. Tuen kotimaisia, vastuullisia ja ympäristöystävällisiä palveluja ja tuotteita, kun siihen on mahdollisuus
2. On tärkeää, että yritys pystyy olemaan läpinäkyvä vastuullisesta toiminnastaan
3. Suomessa tuotetusta palveluista ja tuotteista olen valmis maksamaan enemmän
4. Vastuullisesti ja ympäristöystävällisesti tuotetuista palveluista ja tuotteista olen valmis maksamaan enemmän

(Suomalaisen Työn Liiton kyselytutkimus, 2018.)

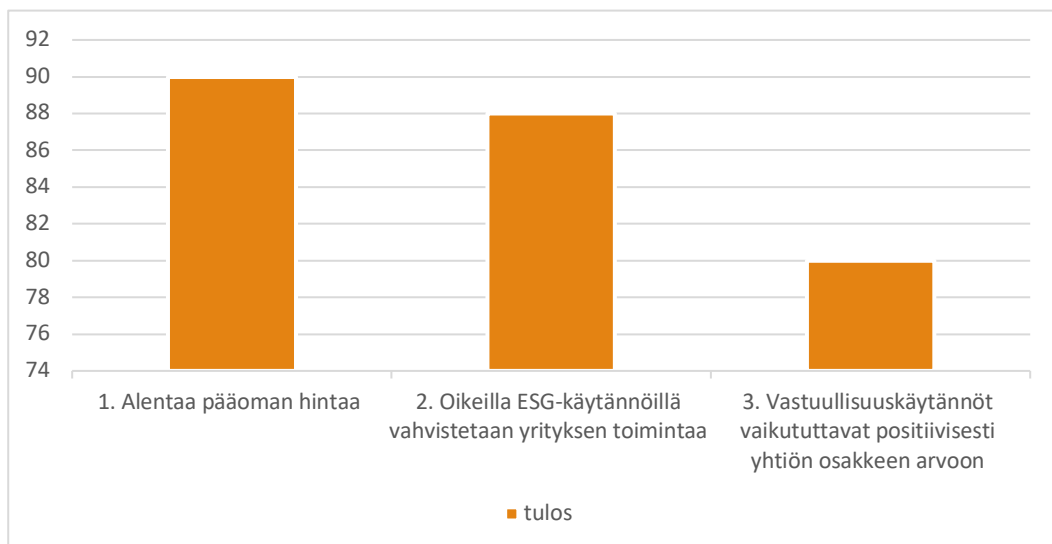
Tutkimuksen mukaan vastuullisuus jatkaa kasvuaan merkittävästi kulutustrendinä. Erityisesti 15-17-vuotiaat uskovat ympäristö vastuun kasvuun tulevaisuudessa. Nuorten kasvava tietoisuus vastuullisuudesta tulee näkymään tulevaisuuden ostopäätöksissä. Tutkimuksen mukaan lähemmäs 82 prosenttia ajattelee, että yrityksiä tulee suunnata hankintaketju pääasiassa Suomeen. Kolme neljästä 15-24 ikäisistä kertoo tukevansa vastuullisia tuotteita ja palveluita. (Mentu, Eijala 2019.)

Oxford yliopiston ja Arabesquen laaja selvitys

Pentikäinen Merja, 2019 kertoo, että bisnes ajatusmaailma on alkanut viime vuosina kasvamaan yhä vastuullisemmaksi. Vastuullisesta toiminnasta on alkanut näkyä merkittäviä tuloksia. Artikkelissa kerrotaan Oxford yliopiston ja omaisuudenhoitoyhtiö Arabesquen tekemästä yhteistyöstä vuonna 2015, jossa käsitellään vastuullisen yritystoiminnan ja taloudellisen vastuun välistä suhdetta. Tätä tutkittiin laajan selvityksen avulla. Tutkimuksessa ilmeni, että 90 % vastuullisuuden huomioiminen voi alentaa yrityksen pääomanhintaa. 88 % ilmeni, että oikeanlaisilla ESG käytäntöjä käyttäen voidaan vahvistaa yrityksen toimintaa. 80 % ilmeni, että vastuullisuus käytäntöjen kehityksellä on merkittäviä vaikutuksia osakkeen arvoon. Tutkimuksessa käsiteltiin rahoitustoimialaa ja selvitettiin tulokset käyttäen yli 200 eri lähdettä. (Pentikäinen 2019.)

ESG-käytännöt tarkoittavat sijoituskohteiden vastuullisuusarviointia. Jokaisella kirjaimella on oma tarkoitus, E tarkoittaa ympäristö asioiden huomioimisen, S tarkoittaa sosiaalisen vastuun huomioimisen ja G tarkoittaa hallinnollisen puolen huomioimista. (Kattava ESG-analyysi paljastaa sijoituskohteiden tuottopotentialin, 2019). Carolus Reincke Mandatumin Lifen allokaatiojohtaja sanoo näin: ”Vastuullinen yritys katsoo esimerkiksi henkilöstön hyvinvointia ja yrityksen yhteiskunnallista vaikutusta kokonaisuutena, ja ymmärtää, että näilläkin asioilla on vaikutusta myös yhtiön tulokseen osakkeenomistajan kannalta.”

Ensimmäisen kuvion avulla voidaan huomata, että tutkimuksen tulokset ovat korkealla, jonka myötä taloudellisen vastuun huomioiminen todella tuottaa positiivisia tuloksia.

Kuvio 1 Oxford yliopiston ja Arabesquen laaja selvitys taloudellisen vastuun merkitystä yritystoimintaan. (Pentikäinen 2019.)

2.3 Vastuullisuuden tuomat hyödyt

Nykypäivänä monet näkevät vastuullisuuden menestyvässä liiketoiminnassa vahvana osa-alueena. Vastuullisesti toimiva yritys pyrkii kokoamaan sekä yrityksen että sen sidosryhmien odotukset ja tavoitteet yhteen mahdollisimman kestäväällä tavalla. Yrityksen ottaessa huomioon kolme vastuullisuuden kolme osa-aluetta, yritys pysyy menestyvänä eli toiminta on kannattavaa ja kilpailukykyistä. Vastuullisuudesta viestimisellä yritys pystyy vaikuttamaan omaan toimintaympäristöön ja parantaa kilpailukykyään. Molemmilla sisäisellä viestinnällä ja ulkoisella viestinnällä on omat roolinsa, jonka takia molemmat ovat yhtä tärkeitä kilpailukyvyyn saavuttamiseksi ja ylläpitämiseksi. (Pro Agria Oulu, 2020).

Riskien pienentyessä, yrityksellä on mahdollisuuksia saada edullisempia rahoituksia. (Juutinen 2016,58.) Yritys pystyy säästämään kustannuksista, kun materiaalien ja energian käyttöön asetetaan tavoitteita ja ne pyritään huomioimaan mahdollisimman vastuullisella tavalla. Tämän avulla yritys herättää rahoittajien mielenkiinnon ja mahdollistaa edullisempia rahoituksia. (Wanhalinna, vastuullisen liiketoiminnan hyödyt).

Verkostoitumisen lisääntyessä, yritys saa enemmän tietoja sidosryhmien odotuksista, jolloin heidän on helpompi vastata niihin. Vastuullisuuden avulla voidaan parantaa kustannustehokkuutta, koska erilaisten resurssien, esimerkiksi energian käyttöä voidaan tehostaa. Tämä auttaa myös henkilöstöä voimaan hyvin ja saamaan lisä motivaatiota, koska he saavat olla ylpeitä yrityksestä, jossa työskentelevät. (Juutinen 2016, 58).

Työ usein koetaan mielenkiintoisammaksi ja viihtyvyys nousee, kun yritys tekee vastuullisuustyötä. Vastuullisuus on suuri osa yritystoimintaa ja siitä olemme käyneet keskustelua nyt enemmän kuin koskaan. On tärkeää ennakoida ja katsoa pitkäjänteisesti eteenpäin tehdessä vastuullisia päätöksiä. Yksi suurimmista syistä, miksi yrityksen pitäisi panostaa vastuulliseen toimintaan, on maineen hallinta. Yrityksen mainetta voidaan ylläpitää ja kehittää erilaisilla vastuutöillä. Vastuullisesti valmistetut tuotteet ja palvelut on yksi vastuullisuuden perusta. Tiedoilla, kuka ja miten tuotannossa käytetyt raaka-aineet on valmistanut, yritys voi kasvattaa kilpailukykyään ja erottua joukosta. Koska vastuullisuustrendejä seurataan yhä enemmän yritys voi laajentaa palvelu- ja tuotekehityksiä seuraamalla erilaisia trendejä. (Wanhalinna, vastuullisen liiketoiminnan hyödyt). Kuvio kaksi auttaa hahmottamaan vastuullisuuden keskeisimmät hyödyt yritystoiminnalle. Kuvioista voidaan huomata, että kaikki nämä esille tuodut hyödyt ovat erittäin tärkeitä toimivalle yritystoiminnalle.

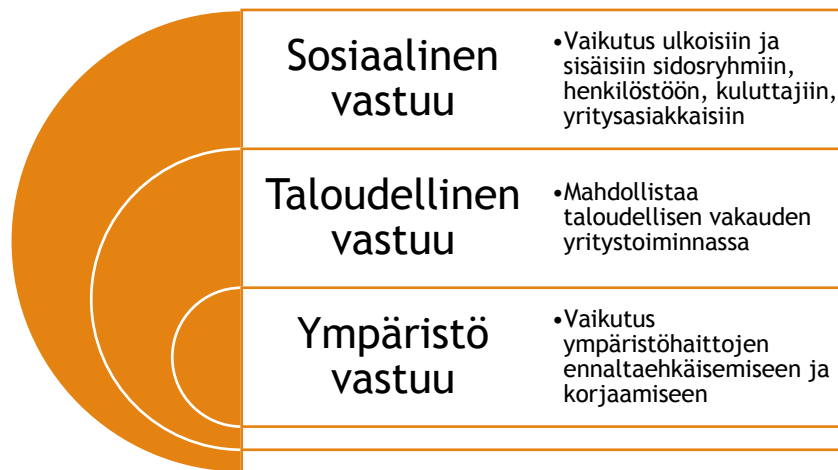
Kuvio 2 Vastuullisuuden tuomat hyödyt yritystoiminnalle (Wanhalinna, vastuullisen liiketoiminnan hyödyt.)

3 Vastuullisuuden kolme osa-aluetta

Yrityksen johto alkoi kiinnostua yritysvastuusta 1990-2000-lukujen myötä. Yritysvastuu alkoi kehittyä siihen aikaan John Elkingtonin keksimällä kolmen pilarin mallilla, jonka mukaan vastuullinen yritys koostuu sosiaalisesta, ympäristöllisistä ja taloudellisesta vastuusta. (Kuvaja, Koipijärvi, 2017.)

John Elkington valmisti triple bottom line konseptin jo 1994 luvulla. Sen avulla toivottiin saavutettavan parempi ja kestävämpi liiketoimintamalli, jonka avulla pystyttäisiin myös mittaamaan menestystä. Artikkelissa kerrotaan, että usein yritykset toimivat vain taloudellisesti, mutta triple bottom line konseptin seurauksena osa yrityksistä alkoi huomioida myös ympäristön ja sosiaalisen tasapainon. He alkoivat ymmärtää jokaisen kolmen osa-alueen vaikutusta menestykseen ja yrityksen kestävyys. Triple bottom line antaa yritykselle mahdollisuuden kehittää yritystoimintaa kestävämmäksi. (The triple bottom line.)

Yritysvastuusta voidaan käyttää useita eri termejä, mutta pääasiassa kaikki tarkoittavat samaa asiaa. Vaikka yritysvastuu jaotellaan usein kolmeen eri osa-alueeseen, on niitä vaikea lähteä kehittämään erikseen. Artikkelissa kuvataan esimerkkiä elintarviketuontia, jossa täytyy panostaa taloudelliseen vastuuseen sekä sosiaaliseen vastuuseen, jossa tulee huomioida muun muassa viljelijöiden työoikeudet. (Pussinen, R. 2020). Kuvio kolme viittaa vastuullisuuden kolmen osa-alueen jakamiseen ja niiden keskeiseen sisältöön. Kuviossa on selitetty lyhyesti, mitä kuhunkin osa-alueeseen kuuluu.

Kuvio 3 Vastuullisuuden kolme osa-aluetta

3.1 Sosiaalinen vastuu

Sosiaalisella vastuulla tarkoitetaan erityisesti henkilöstöön ja yhteisöön kohdistuvia vaikutuksia, jotka aiheutuvat yrityksen toiminnoista. Näitä toimintoja ovat muun muassa työhyvinvoinnin ja työturvallisuuden edistäminen. Länsimaiden mukaan myös osaamisen kehittäminen ylitse

lainsäädännön ja työehtosopimuksen asettamien velvoitteiden, kuuluu sosiaaliseen vastuuseen liiketoiminnassa. (Yritysvastuu ja menestyvä liiketoiminta). Menestyvän yritykset valttina on aidosti motivoitunut henkilöstö ja osaamisen kehittämisen jatkuva yllä pito. (vastuullinen suomi, ihmiset).

Vastuullinen henkilöstöjohtaminen toteutuu, kun yritys toimii henkilöstöpolitiikan ja sosiaalisen vastuun kannalta laajemmin, kun säädökset ja vähimmäistaso edellyttävät. Henkilöstön työhyvinvointia on viime vuosien aikana kehitetty entistä enemmän, jotta yritykset pystyvät takamaan henkilöstön työkykyisyyden ja viihtyvyyden työelämässä nyt ja tulevaisuudessa. Henkilöstöprosesseissa erityisesti tietyt osa-alueet kertovat yrityksen tapaa toteuttaa vastuullista henkilöstöjohtamista. Rekrytointi on yksi merkittävä osa henkilöstöprosessia, jossa yritys saa toiminnan sujumaan ja turvaa osaavan henkilöstön myös tulevaisuudessa. Vastuullinen rekrytointi tarkoittaa läpinäkyvää ja ei-syrjivää toimintaa sekä monimuotoisuuden kunnioittamista. Palkkauksen avulla voidaan kannustaa työyhteisöä vastuulliseen käyttäytymiseen, esimerkiksi sallimalla henkilöstön vapaaehtoistyö työajalla. Oikeudenmukaisesti, läpinäkyväksi ja tasa-arvoiseksi rakennettu palkkausjärjestelmä voidaan nähdä vastuullisena henkilöstöjohtamisena. Henkilöstön työsuhteiden päättäminen aiheuttaa usein negatiivista mainetta yritykselle, jolloin on tärkeää tuoda esille vastuullinen toiminta. Se vaatii yrityksen henkilöstöammattilaisilta ja johdolta hyviä perusteluja sekä muutoksen ammattimaista johtamista, hyvän suunnittelun ja esimieshenkilökunnan koulutuksien avulla. (Yritysvastuu ja menestyvä liiketoiminta).

Työhyvinvointi on iso osa vastuullista johtamista ja sosiaalista vastuuta. Hyvinvoinnilla pyritään vaikuttamaan henkilöstön työtyytyväisyyteen, motivaation ja sitä kautta tuloksellisuuteen. Työhyvinvoinnin ollessa kunnossa, sairaspöissaolot ja työtaturmat vähentyvät sekä pystytään pienentämään varhaiseläkkeiden tuomia kustannuksia. Hyvinvoinnilla on myös yhteys yrityksen maineeseen sekä kilpailukykyyn. (Harmaala, Jallinoja 2012, 103).

Työhyvinvointia rakennetaan yhdessä työnantajan ja työntekijän kanssa. Erilaisilla haasteilla ja hyvinvointipäivillä voidaan muistuttaa ja edesauttaa liikkumisen merkitystä, mutta pysyvä työhyvinvointi syntyy pitkäjänteisellä toiminnalla työyhteisön arjessa. Työterveyshuolto on myös merkittävä osa työhyvinvointia, sen avulla pystytään ylläpitämään työntekijöiden hyvinvointia. Työyhteisössä toimiminen muiden työntekijöiden kanssa kuuluu työhyvinvointiin. Työntekijöillä on tärkeää viihtyä työpaikalla, viihtyvyyteen voi itse panostaa toisten huomioimisella, ystävällisellä käytöksellä ja tarjoamalla apua sitä tarvitseville. (Hyvinvointi heijastuu tuottavuutena, 2018).

3.2 Taloudellinen vastuu

Taloudellinen vastuu koostuu liiketoiminnan kannattavuudesta ja sen tehokkuudesta sekä kilpailukyvyistä huolehtimisesta. Taloudellinen suorituskyky vaikuttaa yrityksen resursseihin huolehtia muista yritystoiminnan vastuualueista. (Logistiikan maailma, vastuullinen liiketoiminta). Taloudellinen vastuu tarkoittaa liiketoiminnan kannattavuuden ja tehokkuuden saavuttamista eettisesti hyväksyttävillä toiminnoilla. Taloudellinen vastuu tulee huomioida muun muassa yrityksen riskienhallinnassa, hallintoperiaatteissa ja sijoitussuunnitelmassa Taloudellisesta vastuusta on myös tärkeää viestiä sisäisissä ohjeistuksissa. Taloudellisessa vastuussa on suurimaksi osaksi kyse lainsäädännöstä. (Harmaala, Jallinoja 2012, 18,20).

Taloudellisen vastuun tavoitteena on turvata nykyhetkenä sekä tulevaisuuden yhteiskunnan luonnonvarojen kestävämpi kuluttaminen, jonka myötä turvataan yhteiskunnan hyvinvointi. Taloudellisessa vastuussa voidaan päästä päämäärään noudattamalla muun muassa energiatehokkuutta, resurssitehokkuutta sekä materiaalitehokkuutta. Luonnonvarojen ja kiertotalouden kestävä käyttö sekä lainsäädännön noudattaminen. (Taloudellinen kestävä kehitys).

Vuoden 2020 artikkelissa, Mikä on kiertotalous? kerrotaan, että kiertotalous käsittelee muun muassa kierrätyksen ja uusiokäytön aiheita. Tavoitteena on pystyä poistamaan tuotantoprosessissa syntyvien jätteiden osuus kokonaan ja hyödyntää kierrätystä. Kiertotalouden ajatusmalli kumoaa tuotteiden hävittämisen näkökulman. Hyväntekeväisyys järjestö Ellen MacArthur -säätiö keskittyy kiertotalouden edistämiseen ja he ovat jakanut sen kolmeen pääaiheeseen:

1. Hyödyntää suunnittelu vaihetta jätteiden ja pilaantumisen poistamiseen kokonaan
2. Materiaalien ja tuotteiden kierrätys
3. Luonnon järjestyksen parantaminen

3.3 Ympäristövastuu

Ympäristövastuu tarkoittaa yrityksen pyrkimystä tehdä ratkaisuja, päätöksiä ja käytännön toimintoja ympäristölle parhaalla tavalla ja ottaa vastuu mahdollisista itse aiheutetuista ympäristövaikutuksista. Ympäristövastuu näkyy muun muassa tuotantoprosessien ja toimintaympäristöjen kehittämisessä, kiinteistöjen hallinnassa ja tuote- ja palvelukehityksessä. Vastuullisesti toimiva yritys tuntee liiketoiminnan ympäristövaikutukset, noudattaa lainsäädäntöä ja kehittää toimintaansa tunnistamalla muutostarpeet. Keskeisiin ympäristölainsäädännön alueisiin kuuluu jätteet ja kierrätys, ilmaston- ja vesiensuojelu, ekotehokkuuden käyttäminen ja energian käyttö. (Harmaala, Jallinoja 2012, luku 1,2).

Vastuullisuus on tänä päivänä uusi normaali ja sen kehittämiseksi yrityksen johdon täytyy ottaa vastuullisuus osaksi liiketoiminnan strategiaa ja hyödyntää sitä kilpailuedun löytämisessä. Vastuulliset yritykset, jotka käyttävät resursseja viisaasti, tarjoten palveluita ja tuotteita huomioiden ihmisten ja yhteiskunnan tarpeet menestyvät luonnonresurssien muuttuessa. (Kuvaja, Koipijärvi 2017, 18-20).

Ympäristövastuusta huolehtiva NCC rakentamisen ja infrarakentamisen yritys pyrkii vastuullisilla teoillaan muun muassa vähentämään haitallisia aineita palveluissaan ja kehittämään resurssien käyttöä sekä kiertotaloutta. NCC myös ottaa vastuullisuuden huomioon muilla vastuualueilla. He tavoittelevat toimijoita, jotka panostavat myös ympäristön huolehtimiseen, sosiaaliseen vastuuseen sekä pitävät huolta työturvallisuudesta. Yrityksen tavoitteena tuottaa palveluita ja tuotteita, jotka vastaavat kestävä kehityksen raameja ja vaatimuksia. (Ympäristövastuu, NCC).

4 Vastuullisuuden kehityssuunnitelma

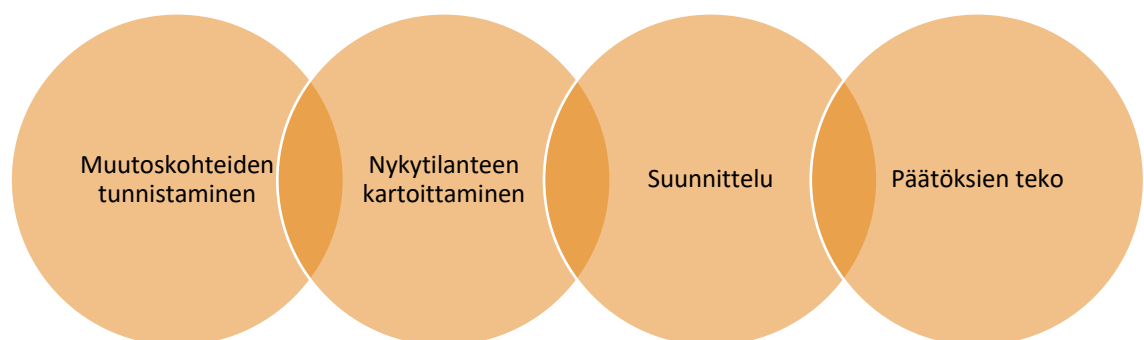
Vastuullisuuden tulee olla osa yrityksen jokaista toimintaa, erityisesti strategiaa, viestintää sekä johtamista. Yrityksen toiminnan turvaaminen tulevaisuudessa, on yksi isoimmista ja tärkeimmistä syistä kehittää vastuullisuutta yritystoiminnassa. Vastuullisuudesta on hyötyä myös riskienhallinnassa, kansainvälisessä toiminnassa sekä sen avulla voi avautua uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Vastuullisuutta kehitetään jatkuvasti osana liiketoimintaa, jonka takia on tärkeää alusta alkaen suunnitella vastuullisuus osaksi normaalia kehittämisprosessia sekä strategiaprosessia. Vastuullisuuden kehittämisen taustalla on tärkeää tunnistaa yrityksen muutoskohteet. Muutoskohteet voivat tulla muun muassa markkinoilta, sidosryhmiltä, trendeistä ja erilaisista yhteiskunnan vaatimuksista. Sijoittajat haluavat varmistua yhä tarkemmin kohteiden riskienhallinnasta ja seurata niiden nykytilaa. Energiatehokkuutta seurataan, koska sitä parantamalla voidaan vähentää kustannuksia. Henkilöstöltä tulevat odotukset vastuullisuuden taustasta ovat tulevaisuudessa tulossa entistä vahvemmaksi ja tärkeäksi. (Juutinen 2016, 155, 156).

Seuraavaksi voidaan lähteä liikkeelle nykytilanteen kartoittamisesta vastaamalla kysymykseen, mitä vastuullisia velvollisuuksia yritys on jo ottanut huomioon. Yleisimpiä jo huomioon otettuja velvollisuuksia voivat olla muun muassa ympäristöasiat ja henkilöstöasiat. Näiden asioiden havainnointi usein rohkaisee yrityksiä jatkamaan vastuullisuuden kehittämistä. Seuraavana otetaan askel vastuullisuusraporttiin. Raportti voidaan luoda osana yrityksen vuosikertomusta tai tehdä täysin oma raporttipohja yrityksen vastuullisuudesta. Raportissa tuodaan esille jo olemassa olevia vastuullisia velvollisuuksia, esimerkiksi taloudellisia lukuja, henkilöstön kehityksestä ja työtyytyväisyydestä sekä ympäristöasioista. (Juutinen 2016, 153).

Vastuullisuusraportissa voi tuoda esille seuraavia asioita eri osa-alueista. Yrityksen taloudesta kerrotaan tilinpäätöksessä, mutta siitä usein jää puuttumaan tietoa, miten taloudellisuus vaikuttaa yritykseen ja sen ulkopuolelle. Taloudesta voi kertoa muun muassa työllistämisen seuraukset ja paikallisuudesta tukemisesta. Ympäristöä koskevista teemoista keskeisempiä ovat energian käyttö, raaka-aineiden hankinta, päästöt ja veden käyttö. Henkilöstön vastuullisuudesta keskeisimmät aiheet ovat työllistymistilanne, työilmapiiri johdon ja työntekijöiden välillä, työhyvinvointi ja henkilöstön osaamisen kehittäminen. (Raportoinnin ABC, vastuullisuusraportti).

Muutos kohteiden tunnistamisen ja nykytilanteen kartoittamisen jälkeen valmistetaan suunnitelma. Suunnitelma koostuu toimintaympäristön muutos kohteiden ja jo olemassa olevan nykytilan vertaamisesta. Vastuullisuus määritellään olennaisiksi asioiksi, joiden pohjalta suunnitellaan päätökset uudesta ja paremmin odotuksia vastaavasta vastuullisuuden tasosta. Suunnitelmassa kartoitetaan yrityksen toimialan keskeisiä vastuullisuuden näkökulmia yhdessä nimetyn projektiryhmän kanssa. Hyvin yleinen tapa on koota tutkimustietoa ja analysoida vastuullisuuden tasoa ja mahdolliset kilpailijoiden toimintoja. Tavoitteena on tehdä esitys, jonka pohjalta voidaan tehdä päätöksiä kohti vastuullisempaa toimintaa. (Juutinen 2016, 164).

Päätöksen teossa keskitytään saamaan vastaukset seuraaviin kysymyksiin: Miten vastuullisuus nähdään yrityksessä? Mille tasolla vastuullisuus ollaan valmiita nostamaan? Halutaanko vastuullisuudella parantaa riskienhallintaa vai erottua joukosta strategisesti? Toimenpiteet voivat olla erilaiset, kun tavoitteet ovat erilaiset. Näiden päätöksien lisäksi on tärkeää tehdä päätöksiä aikataulusta ja käytettävistä resursseista. Millaisella aikataululla halutaan lähteä kehittämään ja toteuttamaan suunnitelmaa. Riittävien resurssien varmistaminen ajoissa on merkittävää myös aikataulua pohdittaessa. Pienellä resurssilla voidaan edetä hitaasti, mutta suuremmilla resursseilla pystytään etenemään nopeammin. (Juutinen 2016, 168,169). Kuviossa neljä kuvataan vastuullisuuden kehittimissuunnitelman vaiheet. Vasemmalla nähdään aloitusvaihe ja oikealla suunnitelman lopetusvaihe. Suunnitelma päättyy, kun on aika alkaa tekemään päätöksiä ja viedä päätökset eteenpäin toteutusvaiheeseen.

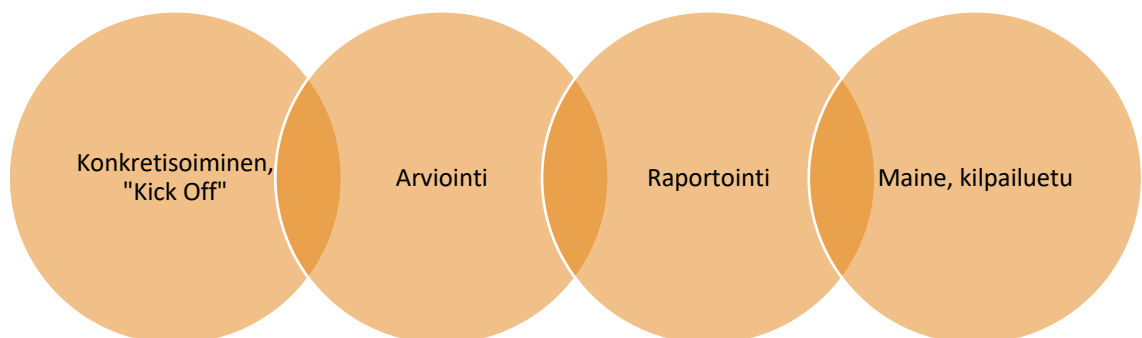
Kuvio 4 Yritysvastuun kehittämisen reittikartta (Juutinen 2016, 154).

5 Kehityssuunnitelman toteutus

Päätöksistä tiedotetaan koko organisaatiolle, esimerkiksi tapahtuman tai tilaisuuden yhteydessä. Muutokseen pitää sitoutua koko organisaation henkilöstö, siksi viestiminen koko henkilöstölle on tärkeää. Henkilöstölle tiedotetaan päätöksistä, tavoitteista sekä aikataulusta. Sitouttamiseen tarvitaan esimerkillistä käyttäytymistä muutoksen esittäjiltä. On tärkeää luoda henkilöstölle innostunut ja motivoitunut tunne muutoksesta. Usein henkilöstö myös miettii, miten muutos vaikuttaa juuri häneen henkilökohtaisesti. Tähän on hyvä paneutua heti ja käsitellä asiaa mahdollisesti jo itse tilaisuudessa, yhdessä henkilöstön kanssa. Henkilökohtaisia muutoksia voi olla esimerkiksi henkilökohtaiset vuositavoitteet ja palkitsemiset. Päätösten ja tiedottamisen jälkeen tulee organisoida yrityksestä henkilöt ja heidän vastuunsa, jotta muutoksen mukaiset tavoitteet voidaan saavuttaa. Henkilöiden organisoimisen yhteydessä sovitaan myös edistymisen raportointivastuusta. Usein tämä vastuu rooli kohdistuu johtohenkilökuntaan, jotta raportointivastuussa olevalla henkilöllä on tarpeeksi tietoa muutoksen edistymisestä sekä jo saavutetuista tuloksista. (Juutinen 2016, 170).

Heinonen (2018) mukaan yrityksen hallituksen jäsenistä vain neljännes on tekemisissä vastuullisuus asioiden kanssa säännöllisesti. Vaikkakin, vastuullisuuden pitäisi olla kehitys kohteena jatkuvasti. On tärkeää asettaa tavoitteita ja kehittää niitä, sitä mukaa, kun niitä saavutetaan. Muutoksia tulee ja niihin on oltava valmiita. Hyvällä jatkuvalla suunnittelulla ja ennakkoinnilla vältetään isoimmat riskit.

Kuvioon viisi on kuvattu toteutuksen vaiheet. Vasemmalla puolella nähdään aloitusvaihe ja oikealla toteutuksen lopetusvaihe eli prosessin lopputulos. Tässä tilanteessa viimeinen vaihe on maine ja kilpailuetu ja tämä tarkoittaa, että hyvän suunnitelman ja toteutuksen avulla yritys pystyy kasvattamaan mainettaan ja kilpailukykyään entistä paremmaksi.

Kuvio 5 Yritysvastuun kehittämisen reittikartta (Juutinen 2016, 154)

6 Yhteenveto ja Pohdinta

Pohdintaa vastuullisuudesta. Mielestäni yrityksillä ei voi olla hyviä syitä olla toimimatta vastuullisesti. Kuten opinnäytetyössä tuotujen esimerkkien pohjalta, vastuullisuustyötä voi tehdä hyvinkin pienillä teoilla. Uskon, että jokainen yritys toimii jo jollain tavalla vastuullisesti, mutta tulevaisuutta ajatellen, tekoja täytyy laajentaa. Vastuullisuudesta ei ole vielä paljon tutkimuksia, mutta vastuullisuusraportti ja yritysvastuulainsäädännön muuttumisen myötä, uskon, että tutkimuksia tullaan tekemään lähivuosina enemmän. Tutkimuksilla saadaan konkreettista näyttöä vastuullisuuden positiivisista vaikutuksista. Vastuullisuuden kehittäminen on pitkäjänteistä työtä ja siihen tarvitaan kärsivällisyyttä. Tänä päivänä nuoria opetetaan yhä enemmän ja enemmän vastuulliseen toimintaan kuluttajan näkökulmasta. Yrityksien täytyy ennakoida tulevaisuuden haasteisiin jo nyt. Vastuullisia tekoja tullaan vaatimaan yrityksiltä lisää kuluttajien odotuksien pohjalta sekä lainsäädännön muuttuessa. Itseäni jäi tämän opinnäytetyön kirjoittamisen myötä kiinnostamaan yhä enemmän vastuullisuuden lainsäädäntö. Aion ehdottomasti seurata tulevia keskusteluja ja artikkeleita aiheesta.

Vastuullisuus on ollut itselleni jo pitkään mielenkiinnon aiheena, jonka myötä halusin kirjoittaa vastuullisuudesta. Mielenkiinto on lähtenyt jo ammattikoulu ajoilta, kun opiskelin kosmetologiksi. Vastuullisesti tuotettuja kosmetiikka sarjoja olen seurannut pitkään. Kun työskentelin vaatemyyjänä, vastuullisuus alkoi näkyä enemmän sosiaalisessa mediassa ja huomasin, myös että asiakkaat olivat hyvin tietoisia siitä. Silloin itselleni alkoi kasvaa kiinnostus vastuullisuudesta vaateteollisuudessa. Aloin perehtymään aluksi vastuulliseen johtamiseen, kun aloin työstämään opinnäytetyötäni. Lopulta olisin halunnut tuoda esille kaiken vastuullisuudesta ja sen hyödyistä ja kuinka sitä kehitetään, mutta aihetta oli rajattava. Koska vastuullisuus on kovin laaja aihealue, oli sen rajaaminen hankalaa. Pitkää pohdin, miten lähden rakentamaan työtä. Opinnäytetyön kirjoittamisessa on ollut aika ajoittain haastavaa, koska motivaatiota ei ole aina löytynyt. Osa syy motivaation puuttumiseen oli toimeksiantajan uupuminen. Koen, että mikäli minulla olisi ollut toimeksiantaja, olisi työllä ja kirjoittamisella ollut selkeämpi reitti ja tavoitteet heti alusta asti. Haastavimpia asioita oli mielestäni opinnäytetyön rakenteen kokoaminen ilman toimeksiantajaa ja vastuullisuus aiheen rajaaminen.

Lähteet

Painetut

Bärlund, A, Perko, S. 2013. Kestävä johtajuus. Alma Talent Oy. Luettu 29.7.2021.

Juutinen, S. 2016. Strategisen yritysvastuun käsikirja. Helsinki: Talentum Pro. Luettu 30.7.2021.

Kuvaja, S, Koipijärvi, T. 2017. Yritysvastuu - johtamisen uusi normaali. Kauppakamari. Viitattu 29.9.2021.

Viitala, R, Jylhä, E. 2013. Liiketoimintaosaaminen: menestyvän yritystoiminnan perusta. Edita Helsinki. Luettu 29.7.2021.

Sähköiset

Björkqvist, E. 2021. Yritysten vastuullisuus lisääntyy EU-lain kautta. Ecobio. Viitattu 17.10.2021. <https://ecobio.fi/eun-huolellisuusvelvoite/>

Hakkarainen, O, 2021. Eu etenee yritysvastuun sääntelyssä - vaikutusta myös globaalisti. Fingo Blogit. Viitattu 17.10.2021. <https://fingo.fi/ajankohtaista/blogit/eu-etenee-yritysvastuun-saantelyssa-vaikutusta-myos-globaalisti/>

Harmaala, M-M, Jallinoja, N. 2012. Yritysvastuu ja menestyvä liiketoiminta. E-kirja. Helsinki:Sanoma Pro.

Heinonne, S. Fablehti. Tulevaisuuden työ. Viitattu 30.9.2021. <https://www.fablehti.fi/tulevaisuustyö/>

Heinonen, U. 2018. Yritysvastuu tukemaan liiketoiminnan kehittämistä. Bonfire. Viitattu 17.10.2021. <https://www.bonfire.fi/yritysvastuu-tukemaan-liiketoiminnan-kehittamista/>

Helminen, S, Alenius, J, Walta, V & Donner, S, 2020. Oikeudellinen selvitys yritysvastuulaista. Valtionneuvoston julkaisut. Viitattu 17.10.2021. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162374/TEM_2020_42.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Nokkala, J. 2018. Siirtykö yritysraportointi osaksi talouden tunnuslukuja? Tilisanomat. Viitattu 20.9.2021. <https://tilisanomat.fi/kirjanpito/siirtyko-yritysvastuu-raportointi-osaksi-talouden-tunnuslukuja>

Ihalainen, N. 2021. Menestyvätkö tulevaisuudessa vain vastuullisesti toimivat yritykset? Labopen. Viitattu 5.9.2021. <https://www.labopen.fi/lab-pro/menestyvatko-tulevaisuudessa-vain-vastuullisesti-toimivat-yritykset/>

Kattava ESG-analyysi paljastaa sijoituskohteen tuottopotentialin. 2019. Mandatum life. Viitattu 17.10.2021. <https://www.mandatumlife.fi/life-magazine/2019/kattava-esg-analyysi-paljastaa-sijoituskohteen-tuottopotentialin/>

Koskenranta, R. 15.5.2018. tutkimus: Vastuullisuuden mittareina seurataan yllättäen asiakas- ja työtyytyväisyyttä. Yrittäjät. Viitattu 30.9.2021. <https://www.yrittajat.fi/uutiset/575269-tutkimus-vastuullisuuden-mittareina-seurataan-yllattaen-asiakas-ja-tyotytyvaisyutta>

Koskenranta, R. 2018. Tutkimus: vastuullisuuden mittareina seurataan yllättäen asiakas- ja työtyytyväisyyttä. Yrittäjät. Viitattu 30.9.2021. <https://www.yrittajat.fi/uutiset/575269-tutkimus-vastuullisuuden-mittareina-seurataan-yllattaen-asiakas-ja-tyotytyvaisyutta>

Kuisma, V. 2017. Teknolgiateollisuus. Näkökulmia kilpailukykyyn. Luettu 6.9.2021. <https://teknolgiateollisuus.fi/fi/ajankohtaista/nakokulmia-kilpailukykyyn>

Logistiikan maailma. Taloudellinen, ympäristö- ja sosiaalinen vastuu. Vastuullinen liiketoiminta. Viitattu 30.7.2021. <https://www.logistiikanmaailma.fi/logistiikka/vastuullinen-logistiikka/taloudellinen-ymparisto-ja-sosiaalinen-vastuu/>

Lindroos, O. 2021. Vastuullisuus liiketoiminnan kilpailuetuna, kolme askelta puheista toimintaan. Solota. Viitattu 1.9.2021. <https://www.solita.fi/blogit/vastuullisuus-liiketoiminnan-kilpailuetuna-kolme-askelta-puheista-toimintaan/>

Pentikäinen, M, 2019. Yritysvastuu liiketoiminnan menestystekijänä. Viitattu 10.10.2021. <https://havujaperkele.fi/yleinen/yritysvastuu-liiketoiminnan-menestystekijana/>

Pussinen, R. 2020. Yritysvastuu kuuluu kaikille. Labopen. Viitattu 17.10.2021. <https://www.labopen.fi/lab-pro/yritysvastuu-kuuluu-kaikille/>

Raportoinnin ABC. Vastuullisuusraportti. Viitattu 10.10.2021. <https://vastuullisuusraportti.fi/raportoinnin-abc/>

Taloudellinen kestävä kehitys. Kestävän kehityksen edistäminen. Viitattu 30.9.2021. <https://keke.bc.fi/Kestava-kehitys/suomi/taloudellinen/>

Tanskanen-Niemi, S. 2020. Vastuullinen johtaminen parantaa yrityksen kannattavuutta. Proagria. Viitattu 5.9.2021. <https://www.proagriaoulu.fi/fi/vastuullinen-johtaminen-parantaa-yrityksen-kannattavuutta/>

The triple bottom line. University of Wisconsin sustainable management. Viitattu 1.7.2021. <https://sustain.wisconsin.edu/sustainability/triple-bottom-line/>

Tutkimus: vastuullisuus ohjaa kuluttamista entistä voimakkaammin - myös suomalaiset yritykset tarjoavat hyviä mahdollisuuksia suosia ekologisempaa elämäntapaa. Suomalainentyö. Viitattu 30.9.2021. <https://suomalainentyo.fi/2019/06/27/tutkimus-vastuullisuus-ohjaa-kuluttamista-entista-voimakkaammin-myo-suomalaiset-yritykset-tarjoavat-hyvia-mahdollisuuksia-suosia-ekologisempaa-elamantapaa/>

Vastuullisuus ohjaa kuluttamista entistä voimakkaammin, 2019. Suomalainentyö. Viitattu 30.9.2021. https://suomalainentyo.fi/wp-content/uploads/2019/06/tutkimustiivistelmä_vastuullisuus_ohjaa_kuluttamista_entista_voimakkaammin_27062019.pdf

Vastuullisuus. Elinkeinoelämän keskusliitto. Viitattu 10.10.2021. <https://ek.fi/tavoitteemme/vastuullisuus/>

Vastuullinen suomi. Ihmiset. Viitattu 1.9.2021. <https://www.vastuullinensuomi.fi/ihmiset/>

Wanhalinna, V. Vastuullisen liiketoiminnan hyödyt. Atoo. Viitattu 18.10.2021. <https://atao.fi/vastuullisen-liiketoiminnan-hyodyt/>

Yrttimaa, M 2020. Kaikki puhuvat vastuullisuudesta, mutta mitä se tarkoittaa. Isännöintiiliitto. Viitattu 30.9.2021. <https://www.isannointiliitto.fi/blog/kaikki-puhuvat-vastuullisuudesta-mutta-mita-se-tarkoittaa/>

Ympäristövastuu. NCC. Viitattu. 10.10.2021. <https://www.ncc.fi/kestava-kehitys/eettiset-ohjeet/ymparistovastuu/>

Yritysvastuu 2018 -tiivistelmä. Fibsry. Viitattu 30.9.2021. <https://www.fibsry.fi/ajankoh-taista/yritysvastuu-2018-tiivistelmä/>

Kuviot

Kuvio 1 Oxford yliopiston ja Arabesquen laaja selvitys taloudellisen vastuun merkitystä yritystoimintaan. (Pentikäinen, 2019.)	13
Kuvio 2 Vastuullisuuden tuomat hyödyt yritystoiminnalle (Wanhalinna, vastuullisen liiketoiminnan hyödyt.)	15
Kuvio 3 Vastuullisuuden kolme osa-aluetta	16
Kuvio 4 Yritysvastuun kehittämisen reittikartta (Juutinen 2016, 154).....	21
Kuvio 5 Yritysvastuun kehittämisen reittikartta (Juutinen 2016, 154).....	22